

expressions *auras histèriques* o *epilèpticas* són termes usats entre metges, i el poble referent-se al paralític diu «le dio un aire» i en port. «deu-lhe um ar». En aquest darrer idioma *arêu* és «homem que não sabe o que fazer no discrime em que se acha» i *arear* «perder o rumo». Finalment, notem que un antecedent més definit d'aquest ordre d'idees sembla trobar-se ja en una tauleta de maledicció llatina, assenyalada per Jud (*Rom.* XLV, 550-1), on figura el mal desig *patiatur auram*, potser en el sentit de 'pateixi un atac d'oradura', o en tot cas en el d'accès d'una malaltia.

DERIV.: *Oradament* ant. [«--- qu<i>---> y vol entrar horadament ---» (Reixac, *Questa*, 93.34)]. *Oradell*, -ella (dim. d'*orat*), com a 'lleugera de cap' apareix en un text del S. XV: «posat que [la dona] sia monsonaguera, inconstant, *oradella*, parlara» (*DAG.*). *Oradejar* intr. (ant.) 'fer bogeries' [1464; 1472, JEsteve]. *Oradura* 'condició d'orat', 'acció d'un orat' [«--- per les sues oradures e per les sues folees ---» (doc. de S. XII, Pujol, 13); «--- de inorància e de oradura ---» (Llull, *Contempl.*, 69, 6); Reixac, *Questa*, 90.35; «Car la dita ceguera no és sinó deffalliment de seny, lo qual deffalliment és *oradura*» (Eiximenis, *Terç*, *DAG.*); «--- altres lancen los ferres o treudes de sobines, altres la çabata: unes *oradures*» (StVicentF, *Sermons*, ms. 276, f. 235, GSchib, *Vocab.* *StVicentF*, p. 108); doc. de 1414 (*aura*, Alart, *InvLC*); *Spill*, 3064; 1507, Busa-Nebr.; Belv. 1805; Lab. 1839; segons *DAG.* a Mall. significa 'rarsa de criatura, rebequeria quan és de gran durada'; d'allí dona a més el refrany: «Diners i *oradura* no és segura». Notem a més *orania* 'oradura' en *VidesR.*: «eu te prec que tu i partesques d'aquesta *orania*» (P120v2; B aurenia, V vesania); més sovint, però, hi trobem *aurania* (P170v2, 171r1 etc.); cf. oc. *aurania* (supra). *Orivol*, -a, 'porugós' (eiv.), dit de les bèsties (mules) que s'espanten fàcilment', veg. supra en el cos de l'article i nota 4.

Eixorar (ant.): en el següent passatge de Reixac (*Questa*, 69.28) té el sentit de 'refrescar-se (respirant l'aire)', gairebé *orejar* 'refredar': «levà son elm de sa testa per *axorar*, que la serpent l'avie fort ascalfat», però més sovint com a intr. significa 'perdre el seny, fer coses impròpies d'una persona de seny' com en els següents passatges del *Libre de les Dones* d'Eiximenis: «comunament tothom *exora* quant se veu en grans bens» i «si la ames e honres (a la dona) *exorà* ne t'amarà ne t'honorà» (*DAG.*); més exemples d'Eiximenis allí i aquest altre de *Tuglat* (S. XV): «La sua belesa e el seu linatge lo faya *axorar* axí que per sa folia tots son temps despenia en vanitats e en folias d'aquest món» (*CoDoACA* XIII, 81); un altre exemple en *Spill*, 2588: *eixorar* és derivat d'AURA amb el prefix *ex-*. *Eixorat* 'fora de seny' (ant.): «Anà cercar Josep sos frates e sos germans e no'ls trobà, e anaua *axorat*, e trobà un hom e demanà-li de sos frates» (Serra-Amer, *Gènesi*, 34).

Ora 'ventet suau; temps suau i tranquil' (*Dfa.*), se suposa ser la continuació popular d'AURA (però cf. 6). Un altre derivat d'AURA és *orejar* ['exposar a l'acció de l'oreig, de l'aire (alguna cosa)]: en un doc. de 1438

hom parla d'*orejar* el drap com a terme de la indústria dels peraires (*DAG.*) i en un text de medicina (ms. segle XV) com a sinònim de 'refredar': «--- quan serà *oreyat* ho refredat de bona guisa ---» (*AlcM*); context semblant en *Sent Soví* (S. XV), *BABL* XXIV, 22; 1647, *DTO.* «*Orejar* o posar al ayre»; i en aquest sentit el donen Lab. 1839 y *DFgra.* (s. v. *oratjar*); Escrig hi afegeix com a refl. 'sortir a pendre la fresca': exemples d'autors moderns en *AlcM*]; oc. *aurejar*, it. *oreggiare*, cast. *orear*. Existeix a més la variant *eixorejar* (evidentment d'un creuament amb *eixorar*), usual a Tort.: Mestre Noè el defineix com 'airejar una peça de roba', 'netejar i ventilar una habitació' (*BDC* III, 1916, 10, s. v. *aixorejà*); *AlcM* (s. v. *aixorejar*) inclou els exemples: «surto a *aixorejar-me*» (Vinaròs), «Trau los llençols al balcó per a que s'*aixoregen*» (Tort.),⁸ i a més els derivats *aixorejador*, *aixorejament* (Tort.). *Oreig* l' 'vent suau, ventitjol': «E faya bela luna, e vench nos i *oreg* de vent de part de garbí, e dixem-los nós que ab aquel poríem anar a Polença» (Jaume I, *Cròn.*, cap. 57, Col. Pop. Bar., II, 22), «E pujam-nos en I terradet de N'Atbran que era loch d'*oreg*» (ib., *DAG.*); «Ells se-n anaren mirar desobre'l riu, per deportar e per vaher (=veer) l'aygua, e per haver l'*oreg*» (*Senescal Egipte*, *NCL* XLVIII, 161); Belv. 1805, Lab. 1839; segons EROig-JAMades (*BDC* XIV, 1926, 42) significa 'vent fort de muntanya' a les costes de Llevant i de Ponent; *AlcM* dona a Valls i Benassal la frase «Avui fa mal *oreig* ('fa mal temps de vent')]. *Orejada* [*Dfa.*].

Oratge. *Aura* 'vent suau' (*Dfa.*), pres del ll. AURA l' 'vent, especialment vent de terra no molt fort': Jaume I «E mogueu lo dimecres matí de Salou ab l'*oratge* de la terra, car per l'estatge lonch que havíem feyt, tot vent nos era bo sol que moure nos pogués de la terra» (*Cròn.*, cap. 56, Col. Pop. Bar., II, 18); en el següent passatge de Muntaner sembla significar simplement 'vent, aire': «E con fo passada mija nuit, ab l'*oratge* qui s' mès en lo golf, faeren vela --- Què us diré? Que ab l'*oratge* anaren, la nit, tant, que a l'alba foren en Boca de Far» (*Cròn.*, cap. 68, Col. Pop. Bar., II, 10.22-11.3); Lab. 1839 el defineix com 'temps, estat de l'atmosfera' i 'mal temps', i Escrig també com 'estat de l'atmosfera'; en aquest sentit és usual avui a Val.,⁹ i segons *AlcM* també a Tort., Camp de Tarr. i a la zona extrem occidental;¹⁰ *DAG.* dona a Batea (Terra Alta) el sentit de 'vent de tempestat' amb l'exemple «quin *oratge* s'ha girat!», i *AlcM* cita com a mall. la locució *tocar s'oratge* (a algú) 'sortir a esplaiar-se fora de casa', i *pendre oratge* 'fugir, desaparèixer';¹¹ JCoromines va anotar a Alaró (Mall.) *anar a pendre s'oratge* 'pendre la fresca' (1963)]; oc. *auratge* «vent, air; orage, tempête» (*PDPPF*), fr. ant. *orage* «souffle du vent (favorable ou défavorable)»; el cast. ant. *orage* 'vent, règimen de vent' (en Berceo, *Mil.*, 589b, *Alex.*, 2136b; *de buen oratge* «con buen viento, con aire propicio», *Sta. M. Egipc.*, 275) era un manlleu del català. *Oratgell* 'vent de terra' (*Dfa.*, localitzat per *DAG.* a Tossa) i *oratjol* 'vent suau', 'vent de terra, mestraló' [*Dfa.*, usual a Mall. (*DAG.*) també a Men. segons